

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну
імені Михайла Бойчука

Факультет декоративно-прикладного мистецтва
 Кафедра монументального і станкового живопису

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної
 діяльності

І.В. Петрова

08 вересня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОК 07. ЖИВОПИС СПЕЦІАЛЬНИЙ

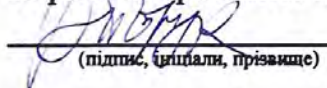
рівень вищої освіти	другий (магістр)
галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
освітня програма	«Образотворче мистецтво»
спеціальність	В4 «Образотворче мистецтво та реставрація»
тип дисципліни	обов'язкова
мова викладання	українська

ПОГОДЖЕНО

Керівник групи забезпечення освітньо-
 професійної програми

АБО

Керівник проектної групи

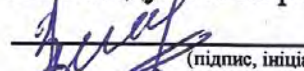
 Р.І. Петрук
 (підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО

Протокол засідання кафедри
 монументального і станкового
 живопису

26.08.2025 № 1

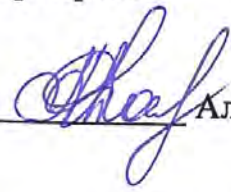
В.о. завідувача кафедри

 О.Є. Васкевич
 (підпис, ініціали, прізвище)

Петрук Р. І. Робоча програма навчальної дисципліни «Живопис спеціальний» для здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем магістр за спеціальністю В4 «Образотворче мистецтво та реставрація». КДАДПМД ім. М. Бойчука. 2025. 16 с.

Розробник: Петрук Роман Ігорович, заслужений діяч мистецтв України, доцент, професор кафедри монументального і станкового живопису.

Робочу програму перевірено

Декан факультету Алла ДЯЧЕНКО

08.09.2025р.

Робоча програма розглянута та схвалена на засіданні науково-методичної ради факультету декоративно-прикладного мистецтва

Протокол засідання НМР факультету 08.09.2025 № 1

Голова НМР факультету Валентина КОСТЮКОВА

© Петрук Р. І., 2025 рік

© КДАДПМД ім. М. Бойчука, 2025 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 7	Галузь знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки	Обов'язкова
Модулів – 2	Спеціальність: В 4 Образотворче мистецтво та реставрація ОП «Образотворче мистецтво»	Рік підготовки:1
Змістових модулів – 2		Семестр І–ІІ
Електронна адреса: https://kdidpamid.edu.ua/academy/robochi-programy-navchalnyh-dyscyplin-ta-inshi-navchalno-metodychni-materialy-kafedry-monumentalnogo-i-stankovogo-zhyvopysu/		
Загальна кількість годин – 210		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: практичних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітній рівень: другий (магістерський)	-
		Практичні
		68
		Семінарські
		-
		Самостійна робота
		142
		Вид контролю: поточний, підсумковий
		Форма контролю: екзаменаційний перегляд

2. Мета та заплановані результати навчання

2.1. Мета вивчення навчальної дисципліни «Живопис спеціальний» є формування у здобувачів відповідно до ОПП наступних компетентностей.

Загальних:

ЗК 1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 2. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

ЗК 5. Здатність розробляти та керувати проєктами.

Спеціальних (фахових, предметних):

СК 1. Здатність переосмислювати базові знання, демонструвати розвинену творчу уяву, використовувати власну образно-асоціативну мову при створенні художнього образу.

СК 2. Здатність трактувати формотворчі мистецькі засоби як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства.

СК 8. Здатність до використання сучасних інформаційно-комунікативних технологій в контексті проведення мистецтвознавчих та реставраційних досліджень.

СК 9. Здатність створювати затребуваний на художньому ринку суспільно значущий продукт образотворчого та/або декоративного мистецтва.

Внаслідок вивчення модуля навчальної дисципліни студент повинен бути здатним

РН 2. Інтерпретувати та застосовувати семантичні, іконологічні, іконографічні, формально-образні і формально-стилістичні чинники образотворення.

РН 4. Представляти формотворчі мистецькі засоби як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства.

РН 11. Володіти знаннями до визначення ефективності та апробації сучасних теоретичних підходів та концепцій інтерпретації феноменів культурно-мистецьких процесів.

3. Передумови вивчення дисципліни

№ з/п	Навчальні дисципліни, вивчені раніше
1	Живопис
2	Рисунок
3	Композиція
4	Пластична анатомія
5	Кольорознавство

4.Очікувані результати навчання

Внаслідок вивчення навчальної дисципліни студент повинен бути здатним продемонструвати такі **результати навчання**:

І семестр

Знати:

1. Властивості кольору і тону та їх застосування при komponуванні складних композицій з натури.
2. Властивості художніх матеріалів, їх взаємодію.
3. Різновиди техніки живопису (лесування, імпасто), методи підготовки основи (полотна, картону, дошки тощо) та ґрунтів.
4. Закони повітряної та лінійної перспективи у контексті просторового розміщення фігури.
5. Світлотіньове моделювання об'ємів тіла людини – торса, голови, кінцівок.

Вміти:

1. Створювати фігуративні композиції з урахуванням законів простору, ритмічної побудови.
2. Професійно використовувати колір, будувати колірну гаму для передачі об'єму та психології.
3. Самостійно готувати робочу поверхню, працювати з імприматурами.
4. Впевнено володіти обраною технікою при зображенні живої моделі.
5. Виконувати швидкі етюди фігури в різних пластичних варіаціях.
6. Здійснювати тональне та колірне моделювання складних анатомічних форм.
7. Використовувати різні види мазка для передачі матеріальності зображуваного об'єкта.

II семестр

Знати:

1. Принципи глибинного аналізу та інтерпретації складних візуальних образів.
2. Сучасні тенденції та інноваційні підходи у живописі.
3. Методи документування та презентації твору живопису.

4. Взаємозв'язок тіла людини з оточенням та його роль у розкритті образу.
5. Особливості та можливості перебільшення (утрирування) та стилізації анатомічних форм для художньої виразності.

Вміти:

1. Експериментувати з комбінуванням технік, використовувати різні фактури.
2. Адаптувати обрану техніку та стиль до конкретного завдання.
3. Організовувати світло для моделювання фігури, працювати з поняттям «абстрактного світла».
4. Використовувати драпірування, одяг та аксесуари для підсилення композиції та увиразнення пластики тіла людини.

5. Програма навчальної дисципліни

5.1. Тематичний план навчальної дисципліни

Назва модулів і тем	Кількість годин		
	усього	практичних	самостійних
Модуль 1		1 семестр	
Тема 1. Поетапність ведення живописного твору. Пошукові ескізи композиції, вибір матеріалів. Абстрагування.	30	10	20
Тема 2. Оголена фігура при штучному освітленні.	30	10	20
Тема 3. Оголена фігура в монохромі. Торс як самодостатня композиція (фрагментація та крупний план).	20	10	10
Тема 3.1. Автопортрет. Фігура у складному інтер'єрі.	10	-	10
Усього годин	90	30	60
Вид контролю: (залік, екзамен....)			
Модуль 2		2 семестр	
Тема 4. Складні драпірування та їх взаємодія з тілом людини.	37	12	25
Тема 5. Оптичне змішування кольорів для моделювання форми тіла людини.	37	12	25
Тема 6. Постать в динамічному ракурсі. Фактура живопису.	34	14	20
Тема 6.1. Фігуративні етюди з натури.	12	-	12

Усього годин	120	38	82
Вид контролю: (залік, екзамен....)			

Загальний обсяг – **210 год.**, в тому числі:

Практичних – 68 год.

Самостійна робота – 142 год.

5.1. Практичні заняття

№ з/п	Назва теми, її анотація	Кількість годин
		ДФН
1	Тема 1. Поетапність ведення живописного твору. Пошукові ескізи композиції, вибір матеріалів. Абстрагування. Поглиблене вивчення цілісного процесу створення живописного твору від початкового задуму до завершеного твору. Опанування техніки пошукових ескізів, які є основою для візуалізації ідеї при створенні майбутнього твору. Вивчення методів абстрагування (узагальнення, спрощення). Матеріал – за вибором здобувача, формат розміром до 30х30 см (залежно від авторського задуму) [1], [2], [4], [8], [9].	10
2.	Тема 2. Оголена фігура при штучному освітленні. Особливості зображення оголеної фігури з натури в умовах штучного освітлення. Аналіз пластики форми, світлотіньове моделювання та його залежність від джерела освітлення. Акцент на роботі з тоном і колоритом. Матеріал – полотно, олія, формат розміром до 100х100 см [1], [2], [4], [8], [10], [13].	10
3.	Тема 3. Оголена фігура в монохромі. Торс як самодостатня композиція (фрагментація та крупний план). Дослідження виражальних особливостей монохромного живопису, де основна увага приділяється виділенню торса як самодостатньої композиційної одиниці. Використання лише тону для зображення об'єму та глибини. Здатність зображати форму без залежності від кольору, лаконізм Матеріал – полотно, олія, акрил, формат розміром до 100х100 см [1], [2], [8], [9], [10], [13], [17], [19].	10
4.	Тема 4. Складні драпірування та їх взаємодія з тілом людини. Візуальний і тактильний контраст живої форми і складок. Особливості зображення структури складки як фактури. Дематеріалізація тіла в складках. Роль паузи як композиційно-психологічного елемента. Матеріал – полотно, олія, акрил, формат розміром до	12

	100x100 см [2], [3], [6], [9], [17], [20].	
5.	Тема 5. Оптичне змішування кольорів для моделювання форми тіла людини. Використання імпресіоністичних та постімпресіоністичних технік живопису – пуантилізм, дивізіонізм тощо. Хроматична перспектива. Створення тривимірної ілюзії на двовимірній площині. Матеріал – полотно, олія, акрил, формат розміром до 100x100 см [1], [16], [18], [19], [20], [27].	12
6	Тема 6. Постать в динамічному ракурсі. Фактура живопису. Матеріал – полотно, олія, формат розміром до 100x100 см [1], [2], [3], [6].	14
Усього годин		68

5.2. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		ДФН
1	Тема 1. Поетапність ведення роботи. Пошукові ескізи композиції, вибір матеріалів.	20
2.	Тема 2. Оголена фігура при штучному освітленні. Фігуративні етюди з натури.	20
3.	Тема 3. Оголена фігура в монохромі. Торс як самодостатня композиція (фрагментація та крупний план).	10
3.1	Тема 3.1. Автопортрет. Фігура у складному інтер'єрі.	10
4.	Тема 4. Складні драпірування та їх взаємодія з тілом людини.	25
5.	Тема 5. Оптичне змішування кольорів для моделювання форми тіла людини.	25
6	Тема 6. Постать в динамічному ракурсі. Фактура живопису.	20
6.1	Тема 6.1. Фігуративні етюди з натури.	12
Усього годин		142

6. Засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування

Під час викладання курсу використовуються наступні засоби діагностики результатів навчання, зокрема, методи їх демонстрування:

демонстрація творчих робіт, екзаменаційні перегляди.

7. Засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування:

Засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування

Під час викладання курсу використовуються наступні засоби діагностики результатів навчання, зокрема, методи їх демонстрування:

- творчі перегляди;
- демонстрація творчих робіт.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Розподіл балів за 100-бальною шкалою (1-й семестр)	
Поточний контроль (ПК)	
Форми поточного контролю змістових модулів	Максимальні бали за виконанні завдання
Перевірка виконання практичних завдань	3x10 балів = 30 балів
Перевірка виконання самостійних завдань	3x10 балів = 30 балів
Презентація (перегляд семестровий)	40
Разом за дисципліну	100

Розподіл балів за 100-бальною шкалою (2-й семестр)	
Поточний контроль (ПК)	
Форми поточного контролю змістових модулів	Максимальні бали за виконанні завдання
Перевірка виконання практичних завдань	3x10 балів = 30 балів
Перевірка виконання самостійних завдань	3x10 балів = 30 балів
Презентація (перегляд екзаменаційний)	40
Разом за дисципліну	100

9. Критерії оцінювання результатів навчання

№ з/П	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену, ККЗ	Критерії оцінювання завдань з живопису
1	90–100	A	«5» відмінно	Здобувач вищої освіти володіє системними професійними знаннями в повному обсязі. Вміє створювати проектні завдання на основі фундаментальних знань, технічних навиків з попередньо створеного матеріалу, а також власного індивідуального світосприйняття і самовираження. Самостійно в повному обсязі виконує навчально-практичне або контрольне завдання. Результат виконаної роботи повністю відповідає діючим якісним показникам або може бути кращий від них
2	82–89	B	«4» добре	Здобувач вищої освіти володіє професійними знаннями в повному обсязі та самостійно, правильно, впевнено виконує всі прийоми, техніки, необхідні для виконання даної роботи в межах навчальної програми. Самостійно в повному обсязі виконує навчально-практичне або контрольне завдання, відповідно до вимог, які передбачено навчальною програмою. Вміє самостійно розробляти окремі її види та обирати оптимальний варіант виконання завдання. У процесі роботи припускається незначних неточностей, які самостійно виявляє і виправляє. Результат виконаної роботи повністю відповідає діючим якісним показникам
3	74–81	C	«4-» добре	Здобувач вищої освіти володіє професійними знаннями в повному обсязі та самостійно, правильно, виконує всі прийоми, технічні операції, необхідні для виконання даної роботи в межах навчальної програми. Самостійно в повному обсязі виконує завдання відповідно до вимог, які передбачено навчальною програмою. Вміє розробляти окремі її види. В процесі роботи може припускатись окремих неточностей, які самостійно виправляє. Результат виконаної роботи в цілому відповідає

				діючим якісним показникам
4	64–73	D	«3» задовільно	Здобувач вищої освіти володіє основними професійними знаннями та правильно виконує переважну більшість прийомів і технічних операцій, необхідних для даної роботи. Самостійно і в цілому правильно планує та виконує навчально-практичне або контрольне завдання за типовим алгоритмом (послідовність дій). При виконанні роботи припускається несуттєвих помилок, які виправляє. Результат роботи відповідає якісним показникам.
5	60–63	E	«3-» задовільно	Здобувач вищої освіти з розумінням відтворює основні професійні знання та правильно виконує основні прийоми і технічні операції, необхідні для даної роботи. Виконує навчально-практичне завдання. Достатньо усвідомлено користується навчальною документацією. Потребує консультації викладача. При виконанні роботи припускається несуттєвих помилок і неточностей, які частково може виправити. Результат роботи в цілому відповідає якісним показникам
6	35–59	FX	«2» незадовільно з можливістю повторного складання	Здобувач вищої освіти без достатнього розуміння відтворює компоненти професійних знань та недостатньо усвідомлено виконує основні прийоми і технічні операції. З частковою допомогою викладача виконує навчально-практичне або контрольне завдання. При виконанні роботи припускається помилок, які самостійно виправити не може. Результат виконаної роботи не відповідає якісним показникам
7	0–34	F	«2-» незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач вищої освіти з допомогою викладача відтворює на рівні розпізнання окремі компоненти професійних знань та виконує окремі елементи навчально-практичного або контрольного завдання. При виконанні роботи припускається суттєвих помилок. Результат виконаної роботи не відповідає якісним показникам

9.1. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Основа для живопису – полотно на підрамнику, картон, папір.
2. Фарби – олійні, акрилові, темпера, акварель.
3. Інструменти для нанесення – пензлі, мастихіни.
4. Допоміжні засоби – розріджувачі, лаки, фіксативи; палітри; ємності для розріджувачів; ганчірки.
5. Мольберти.
6. Репродукції творів мистецтва (бібліотека Академії).

11. Рекомендовані джерела інформації

1. Богомазов О. К. Живопис та елементи /упоряд. : Т. Попова, С. Попов ; авт. вступ. ст., ред. Д. Горбачов ; МФ «Відродження». Київ : Задумливий страус, 1996. 152 с. : іл.
2. Від школи до храму. Каталог. Київ.: Видавництво «Дніпро», 2010.
3. Войтович В. Микола Стороженко : альбом. Київ : Дніпро, 2008. 184 с.
4. Григор'єв С. Спогади : мемуари художника. Київ : Шк. світ, 2010. 84 с.

5. Дьомін М. В. Феноменологія нового мистецтва Миколи Писанка: до 95-річчя мистця. Сучасність. 2005. № 1. С. 120–123.
6. Gottfried Bammes. Der nackte Mensch. – Dresden.: Veb Verlag der Kunst, 1982. 473 s.
7. Іттен Йоганес. Наука дизайну та форми. Київ : “ArtHuss”, 2021.
8. Медведєва Л. В. Віктор Зарецький. Митець, рокований добою. Київ : Оранта, 2006. 432 с.: іл
9. Михайлова Р. Д., Петрук Р. І. Майстерня живопису та храмової культури: іконописний ряд Великодмитровицької церкви на Київщині : монографія. – Київ : КНУТД, 2021. – 152 с. : іл.
10. Михайлова Р. Д., Петрук Р. І. Микола Стороженко: портрет «В червоному» як осягнення «таїни живопису». *Актуальні проблеми розвитку українського мистецтва: культурологічний, мистецтвознавчий, педагогічний аспекти* : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф., Луцьк, 17–19 черв. 2022 р. Луцьк : Видавничий дім «Гельветика», 2022. С. 85–88.
11. Михайлова Р. Д., Петрук Р. І. Твір монументального живопису в сучасних умовах: призначення, зміст, виконання. *Актуальні проблеми сучасного дизайну* : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 27 квіт. 2023 р. Київ: КНУТД, 2023. Том 2. С. 348–351.
12. Михайлова Р. Д., Храпачов О. М. Станковий живопис Валентини Виродової-Готьє: типологія творів. *Вісник Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури*. Київ, 2025. № 3. С. 140–158.
13. Петрук Р. І. Творча й педагогічна іпостасі професора В. І. Баринової-Кулеби. *Актуальні питання гуманітарних наук* : міжвуз. зб. наук. пр. молодих вчених Дрогоб. держ. пед. ун-ту ім. І. Франка. Дрогобич, 2020. Вип. 34. Т. 4. С. 10–19.
14. Петрук Р. І. Останній твір Миколи Стороженка. *Актуальні питання гуманітарних наук* : міжвуз. зб. наук. пр. молодих вчених Дрогобицького держ. пед. ун-ту ім. І. Франка. Дрогобич, 2021. Вип. 35. Т. 4. С. 79–90.
15. Петрук Р. І. Пасторальні мотиви у творчості Віри Баринової-Кулеби. *Актуальні питання гуманітарних наук* : міжвуз. зб. наук. пр. молодих

вчених Дрогоб. держ. пед. ун-ту ім. І. Франка. Дрогобич, 2021 Вип. 37. Т. 3. С. 27–34.

16. Петрук Р. І. Пленери Миколи Стороженка на цілих землях Алтаю і Казахстану. *Збереження і розвиток традицій пленеру: художня освіта і арт-туризм* : тези доп. III Міжнар. наук.-практ. конф., Одеса 04–05 лют. 2021 р. Одеса : Астропринт, 2021. С. 75–76.

17. Петрук Р. І. Роль Сергія Григор'єва і Тетяни Яблонської у творчому становленні Миколи Стороженка. *Актуальні питання гуманітарних наук* : міжвуз. зб. наук. пр. молодих вчених Дрогобицького держ. пед. ун-ту ім. І. Франка. Дрогобич, 2021. Вип. 36. Т. 2. С. 80–88.

18. Петрук Р. І. Переддипломні пленери Ади Рибачук та Володимира Мельніченка. *Збереження і розвиток традицій пленеру: художня освіта і арт-туризм* : тези доп. IV Міжнар. наук.-практ. конф., Одеса 31 січ. – 1 лют. 2022 р. Одеса : Астропринт, 2022. С. 79–81.

19. Петрук Р. І., Михайлова Р. Д. Муза Миколи Стороженка. *Актуальні питання гуманітарних наук* : міжвуз. зб. наук. пр. молодих вчених Дрогоб. держ. пед. ун-ту ім. І. Франка. Дрогобич, 2022. Вип. 47. Т. 3. С. 4–11.

20. Роман Петрук. Полотно душі : альбом-монографія / упоряд. Р. Петрук. – Нью-Йорк : Алмаз, 2020. – 624 с. : іл.

21. Петрук Р. І., Старунська А. С. Монументальне мистецтво у просторі українського міста. *Дизайн і мистецтво України у часі національного супротиву* : зб. тез доп. Всеукр. наук. конф. Київ : НАМУ, 2023. С. 31–33.

22. Петрук Р. І., Прокопенко Г. До питання розробки монументального об'єкта як навчального завдання. *Науково-методична організація процесу підготовки фахівців в системі художньо-педагогічної освіти: досвід, перспективи* : тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф., Одеса, 15 трав. 2024 р. Одеса : Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського, 2024. С. 79–81.

23. Писанко М. М. Рух, простір і час в образотворчому мистецтві. Київ : Вища школа, 1995. 96 с.

24. Смирна Л. В. Століття нонконформізму в українському візуальному мистецтві : монографія / Ін-т проблем сучас. мистецтва НАМ України. Київ : Фенікс, 2017. 480 с. : іл.

25. Соловей О. В. Пластичні трансформації станкового живопису Миколи Стороженка : від «суворого стилю» до метафізики картинної площини. *East European science journal*. 2020. № 8 (60). С. 8–14.
26. Стороженко М. А. Одісея мистецької жаги [Олексія Захарчука]. *Антиквар*. 2019. № 3. С. 76–83.
27. Яблонська Тетяна : щоденники, спогади, роздуми. Київ : Родовід, 2020.